

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ

Анотація. Визначено поняття "стратегічне планування". Наведено переваги та недоліки застосування стратегічного планування на підприємстві. Визначено ефективність упровадження стратегічного планування.

Аннотация. Определено понятие "стратегическое планирование". Приведены преимущества и недостатки применения стратегического планирования на предприятии. Определена эффективность внедрения стратегического планирования.

Annotation. The "strategic planning" concept is defined. The advantages and disadvantages of using strategic planning at an enterprise are presented. The conclusions on the effectiveness of strategic planning are made.

Ключові слова: стратегічне планування, стратегічне управління, стратегічно орієнтовані організації.

Кожен у повсякденному житті стикається з проявами стратегічного планування, хоча, можливо, не називає так виконувани дії, не використовує цей термін кожного дня, тому що, на думку більшості, його використовують лише менеджери солідних фірм.

Прикладом стратегічного планування може бути вибір професії чи майбутньої сфери діяльності. Щоб прийняти правильне рішення, потрібно добре знати свої можливості та ситуацію навколишнього середовища – наприклад, які професії є престижними на вітчизняному ринку праці. Ситуація аналізується на перспективу, адже планується здійснити її в майбутньому. Як правило, люди оцінюють різні варіанти, переглядають альтернативи, і як підсумок, обирають найкращий із них. У деяких випадках такі рішення приймаються після довгих та продуктивних розмірковувань, а інколи люди покладаються на свою інтуїцію, і все це можна визначити як стратегічні рішення.

Проблеми використання стратегічного планування досліджував чимало вітчизняних вчених та практиків. Зокрема, цим проблемам присвячено наукові праці Алексєєвої М. М., Богомолова О. А., Владимірова Л. П., Осборської С. М., Пономаренка В. С., Ястремської О. М. та ін. [1, с. 159].

Мета статті полягає у визначенні основних переваг та недоліків стратегічного планування та необхідності його застосування на вітчизняних підприємствах.

Складно дати загальне визначення поняттю "стратегічне планування", оскільки кожен науковець трактує його по-своєму. У всіх цих визначеннях можна знайти спільні риси, яких достатньо для того, щоб виділити окреме, узагальнене визначення.

Стратегічне планування – це процес визначення головних цілей організації, ресурсів, необхідних для їх досягнення, та політики, спрямованої на придбання та використання цих ресурсів [2, с. 36].

На сучасному етапі входження України до загальноєвропейських та регіональних структур практично всі вітчизняні підприємства постають перед питанням: чи варто застосовувати стратегічне планування, чи приносить воно бажані результати. Щоб однозначно розв'язати будь-які сумніви, варто розглянути переваги та недоліки стратегічного планування.

Основна перевага стратегічного планування полягає в більшому ступені обґрунтованості планових показників, у більшій вірогідності реалізації запланованих сценаріїв розвитку подій.

Можна виділити такі переваги стратегічно орієнтованих організацій [3, с.178]:

зменшення до мінімуму негативних наслідків змін, що відбуваються, а також факторів "невизначеності майбутнього". Підприємство, яке обізнане в своїх майбутніх перспективах, впевненіше здійснює свою діяльність, адже знає, до яких можливих наслідків вона приведе;

можливість урахувати об'єктивні (зовнішні та внутрішні) фактори, що формують зміни, зосередитись на вивченні цих факторів; сформувати відповідні інформаційні банки. Це дозволяє детально вивчити поточний стан справ на підприємстві з метою уникнення можливих негативних наслідків;

можливість отримати необхідну базу для прийняття стратегічних і тактичних рішень;

полегшити роботу щодо забезпечення довго- та короткострокової ефективності та прибутковості;

можливість зробити організацію більш керованою, оскільки за наявності системи стратегічних планів є змога порівнювати досягнуті результати з поставленими цілями, конкретизованими у вигляді планових завдань;

створення середовища, що сприяє активному керівництву і протидіє тенденціям, які можуть призвести лише до пасивного реагування на зміну ситуації;

можливість об'єднати рішення керівників усіх рівнів управління, пов'язаних зі стратегією;

можливість встановлення системи стимулювання для розвитку гнучкості та пристосованості організації та окремих її підсистем до змін;

створення виробничого потенціалу та системи зовнішніх зв'язків, що є сприятливими до змін, і дають можливість досягти майбутніх цілей. Заздалегідь спланований хід дій допоможе заручитися підтримкою аудиторії, яка допоможе досягти бажаних цілей у майбутньому.

Поряд із перевагами стратегічне планування має ряд недоліків, які обмежують сферу його застосування, позбавляють його універсальності у вирішенні будь-яких господарських завдань.

Недоліки й обмежені можливості стратегічного планування такі [4, с. 33]:

стратегічне планування не дає і не може дати детального опису картини майбутнього в силу своєї сутності.

може і повинна займати на ринку і в бізнесі, щоб відповісти на головне питання – виживе чи ні фірма в конкурентній боротьбі;

стратегічне планування не має чіткого алгоритму складання та реалізації плану. Його описова теорія зводиться до певної філософії або ідеології ведення бізнесу. Тому конкретний інструментарій багато в чому залежить від особистих якостей конкретного менеджера, а в цілому стратегічне планування – комбінація інтуїції і мистецтва вищого менеджменту, здібність менеджера вести фірму до стратегічних цілей;

процес стратегічного планування для свого здійснення потребує значних витрат ресурсів і часу порівняно з традиційним перспективним плануванням. Це пояснюється більш жорсткими вимогами до стратегічного плану. Він повинен бути гнучким, реагувати на будь-які зміни як усередині організації, так і зовні. До того ж стратегічне планування потребує більшу чисельність висококваліфікованого персоналу, ніж звичайне планування;

негативні наслідки помилок стратегічного планування, як правило, набагато серйозніші, ніж у традиційному. Особливо трагічними бувають наслідки помилкового прогнозу для підприємств, що здійснюють безальтернативну господарську діяльність. Кожна допущена помилка може дорого коштувати;

стратегічне планування повинно бути доповнено механізмами реалізації стратегічного плану, тобто ефект може дати не планування, а стратегічне управління, основою якого є стратегічне планування. А це передбачає, в першу чергу, створення на підприємстві організаційної культури, що дозволяє реалізувати стратегію, системи мотивації праці тощо. Це знову доводить усю складність застосування стратегічного планування на підприємстві.

Досвід роботи нинішніх вітчизняних підприємств показує, що сформований порядок прийняття й реалізації стратегічних рішень не систематизований належним чином, а фахівці й керівники не озброєні належною методологією й технологією управління. Тому впровадження стратегічного планування саме на українських підприємствах є необхідним кроком. Звичайно, це достатньо витратний процес, але отримані пізніше результати зможуть довести всю ефективність здійснених заходів.

Наук. керівн. Кожанова Є. П.

Література: 1. Циба Т. Є. Особливості і механізм стратегічного планування / Циба Т. Є. //Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 2. – С. 159–172. 2. Міщенко А. П. Стратегічне управління : навч. посібн. / А. П. Міщенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 285 с. 3. Маскон М. Основы менеджмента / М. Маскон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Справка, 1994. – 236 с. 4. Жилінська Л. О. Напрями розвитку стратегічного планування в сучасних умовах / Л. О. Жилінська // Економіка та держава. – 2007. – № 3. – С. 32–34. 5. Точилін В. О. Моделі стратегічного планування: світовий досвід та практика впровадження / В. О. Точилін // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 11. – С. 109–116.